

ADEGA FOI O PRIMEIRO COLECTIVO EN ADOPTAR O NOME DE ECOLOXISTA

NO ESTADO ESPAÑOL

25 ANOS DE MEDIO AMBIENTE E ECOLOXISMO NA GALIZA

Manuel Soto Castiñeira

Baixo este título, ADEGA ven de publicar un libro que recolle as ponencias dunhas xornadas realizadas o pasado ano co obxectivo de lembrar a creación de ADEGA nos anos setenta e as principais loitas ecoloxistas livradas desde entón. O outro obxectivo das xornadas era o de realizar unha avaliación da evolución ambiental no noso país ao longo deste cuarto de século. Trata-se por tanto dun libro de enfoques plurais e con aportacións diversas, aínda que todos os seus posicionamentos poden ser asumidos pola Asociación, en concordancia cos obxectivos que o grupo fundador se propuña: *"Tómo-me a liberdade de escribirlle en nome dun grupo de amigos e no meu propio, empeñados na defensa ecolóxica de Galiza. Pareceu-nos que canto estamos facendo nesta defensa en nada práctico se traducirá, se non nos trabamos nunha organización na que poidan entrar todas as persoas interesadas no problema"*, en palabras de Domingo Quiroga, primeiro presidente de ADEGA.

O ámbito educativo foi un dos que amosou maior receptividade ás novas

ideas (Fraga). Abonda con esta afirmación para entender as dúas traxectorias vitais nas que se sitúan os diversos autores que participaron no proxecto desta publicación, e tamén as ligazóns que se deron e continúan a dar entre elas. Temos por unha banda os científicos ambientalistas, é dicir aqueles investigadores do medio comprometidos coa realidade ambiental e social por encima de intereses crematísticos particulares, dos que son expoñente nesta escolla Díaz Fierros, Lizancos Mora ou Xavier Simón. E por outra banda, persoas con decisiva responsabilidade ecoloxista como Ramón Varela, Carlos Vales ou Penas Patiño, que representan un ecoloxismo que asenta as súas actuacións na análise científica da realidade natural e social. Velaí como a ligazón entre todos eles é o compromiso social cunha terra e cun pobo e a ética persoal no desenvolvemento do seu traballo. Nun ou noutro eido, ou en ambos á vez, poderíamos situar aos restantes autores do libro: Xosé Fraga, Costa Morata, Perez Moreira, ou Manuel António.

Non é de estrañar pois que neste ámbito tiveran lugar debates e reflexións sobre o papel da Ciencia e a Investigación. Así, para Díaz Fierros, está ultrapasada esa forma de pensar na que "as ciencias duras creían ter a solución para todo", da que tantos problemas se derivaron, para dar paso no futuro á aplicación do principio de precaución, o que require aceptar que a ciencia non ten todas as respostas, ou que cando as chega a ter pode ser demasiado tarde. Así, o principio de precaución consiste en "adoptar medidas aínda que non teñamos todas as respostas absolutas e definitivas" de forma que no futuro deberán-se "tomar decisións duras sobre unha base científica branda", xustamente ao contrario do que se ven facendo.

O libro aborda a construción histórica do ecoloxismo, cun artigo de Xosé Fraga que se remonta aos avances que supuxo a Institución Libre de Enseñanza, e máis concretamente no noso país o

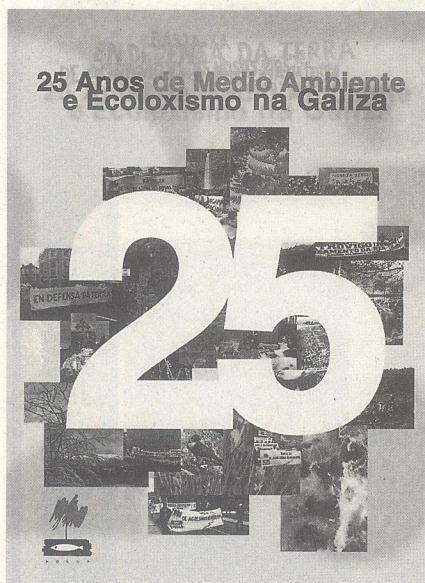
Seminario de Estudos Galegos, para pasar a analizar as relacións entre as organizacións ecoloxistas e outras entidades sociais, nomeadamente as correntes políticas clásicas (liberalismo e socialismo), e rematar cunha reflexión sobre os 25 anos da Asociación ADEGA, o primeiro colectivo en adoptar o nome de ecoloxista no Estado español.

O estudo e situación do medio físico -ar, auga e solo- é abordado por Díaz Fierros, quen pon de manifesto a deficiencia dos datos dispoñíbeis e mesmo a

"CANTO ESTAMOS FACENDO NA DEFENSA ECOLÓXICA DE GALIZA EN NADA PRÁCTICO SE TRADUCIRÁ, SE NON NOS TRABAMOS NUNHA ORGANIZACIÓN NA QUE POIDAN ENTRAR TODAS AS PESSOAS INTERESADAS NO PROBLEMA" (DOMINGO QUIROGA, PRIMEIRO PRESIDENTE DE ADEGA).

sua fiabilidade, cando o controle da calidade ambiental se fai directamente pola parte interesada (as empresas). Díaz Fierros chama a atención sobre a importancia de conservar as terras produtivas, que na Galiza se restrinxen a menos do 20%, e mesmo a tan só o 7% as de elevada produtividade. Neste ámbito de estudo, Pérez Moreira presenta un femroso ensaio sobre "Natureza, Territorio, Paisaxe" cun percorrido polo *tempo creativo*, o *tempo incerto* e o *tempo soñado*. Os valores naturais e as causas da súa deterioración son o obxecto deste traballo, que presta unha atención singular á paisaxe. En "Rio e Cidade", Lizancos analiza a relación entre o humano e o natural, observando que as poboacións atravesadas por ríos poideron ben incorporalos a súa estrutura urbana ou, pola contra, dar-lles a costa, e mostra-nos situacións positivas e negativas, estas claramente dominantes no noso país.

Ramón Varela aborda o problema da contaminación industrial e resíduos,

Vários autores. Edita ADEGA. 200 Páxinas. O libro vende-se ao prezo de 1500 ptas (1000 ptas para sócios/as de ADEGA). Os pedidos poden-se realizar a ADEGA: Rua de Touro, nº 21 - 1º, 15704 Santiago Tel. e fax: 981.570.099. E-mail: adega@ctv.es

cunha introdución aos problemas derivados da contaminación e os enfoques que teñen recibido noutros países, para pasar a debuxar-nos o mapa galego das principais industrias contaminantes: Alúmina-Alumínio, Centrais Térmicas, Celulosas, Transporte e refinado do petróleo, Conserveiras, Agricultura, etc. Carlos Vales reflexiona sobre a importancia do patrimonio natural na Galiza e aborda o traballo de ADEGA na súa conservación, analizando os impactos da política forestal, os incendios, as concentracións parcelarias, a desecación de humidais, o proceso urbanizador, as industrias contaminantes e mal localizadas, as presas hidroeléctricas... Completa esta parte do libro o tra-

A "PEGADA ECOLÓXICA" PON DE MANIFESTO O CARÁCTER NETAMENTE INSUSTENTÁBEL E INSOLIDÁRIO DO ACTUAL MODELO ECONÓMICO (XAVIER SIMÓN).

ballo de Penas Patiño sobre o estudo da nosa fauna, no que foi pioneira a Sociedade Galega de Historia Natural e os seus múltiples colaboradores, cos traballos dirixidos a realización do Atlas de Vertebrados de Galicia, ao tempo que describe a situación de perigo na que se atopan numerosas especies.

O debate do uso dos recursos como antecedente do ambientalismo ven de muito atras e tivo importantes manifestacións no noso país, por exemplo en rela-

ción coa explotación da sardiña (Fraga) e mais tarde coa explotación enerxética dos nosos ríos (Díaz-Fierros e Rodríguez Pardo). O outro elemento antecedente do ambientalismo pode buscar-se nos problemas de contaminación, que se manifestaron ligados ao proceso industrializador dos séculos dezaioito e dezanove (Díaz-Fierros) pero que na Galiza terían como primeiro expoñente claro a fábrica de Celulosas en Lourizán (Rodríguez Pardo, Bar Boo...).

Precisamente, esa dualidade contaminación/uso dos recursos foi e segue sendo o eido de traballo de ADEGA como Asociación ecoloxista. Xa nos setenta, nun debate sobre a contaminación da ENCE-Elnosa, Domingo Quiroga expuña o problema da seguinte forma *"Diante do desenvolvemento exponencial da industria temos igualmente que coñecer se poderemos manter ou non ese desenvolvemento cos recursos que precisa, sen procurar-mos a propia destrución, senón, ben ao contrario, a nosa conservación e benestar"*. Nesta liña, e ligando cos actuais debates sobre a globalización, Xavier Simón analiza a relación entre os pobos do planeta, e pon de manifesto o carácter netamente insustentábel e insolidário do actual modelo económico: por unha banda, a "pegada ecolóxica" do planeta no seu conxunto estima-se en 2,8 hectares per capita, fronte ás 2,1 existentes, e por outra, os EE.UU., cunha pegada de 10,3 hectares per cápita, supera en mais de tres veces o consumo medio do planeta e en mais

de dez veces o consumo de países como China ou India).

Outros capítulos do libro abordan a situación actual da educación ambiental (Manuel Antón), as liñas de actuación do Centro de Información e Tecnoloxía Ambiental da Xunta (Casares Long), ou a relación entre asociacións ecoloxistas e administracións (López Vispo e Veiras). Xosé Veiras presenta tamén as principais actuacións da Federación Ecoloxista Galega (FEG), entidade da que forman parte a maioría dos grupos ecoloxistas do noso país. Pedro costa Morata aborda a cuestión da contaminación electromag-

"TEMOS QUE XOGAR A FONDO A OPCIÓN POR UN ECOPESIMISMO DE CARÁCTER ESENCIALMENTE MILITANTE" (PEDRO COSTA MORATA).

nética e reflexiona sobre o futuro da loita ecoloxista, afirmando-se en posicionamentos de ecopesimismo ou "pesimismo optimista", é dicir, "un cepticismo de fondo histórico, que mantén un activismo a toda proba, baseado na vontade de futuro".

Por último, o libro recolle unha reflexión sobre a evolución histórica e as aportacións individuais e colectivas ao traballo da Asociación ADEGA durante os seus 25 anos de hiestoría, así como as intervencións das persoas convidadas ao acto de clausura das xornadas.

Os tres libros relatan aventuras de Said e Sheila, dous rapaces do futuro "optimistas e solidarios" (en palabras do autor) que, procedentes de Oriente Medio, viven, orfos, nun muiño en Galiza.

"Perigo vexetal" (Premio Merlín, 1995) sitúase no ano 2075 e narra as pescudas dos dous irmáns a procura da relación entre dúas noticias que reciben no seu ordenador: "A nova planta revolucionaria, o supercereal SC-1, será a solución dos problemas alimentarios da humanidade"; e máis adiante: "Unha planta monstruosa arrasa a pampa argentina".

"Ameaza na Antártida" leva ós protagonistas desde Galiza a Antártida, pasando por Grecia, nunha aventura que se inicia cando descubren unha extraña mortandade de peixes no río que hai cabo da súa casa, e tratan de atopar as causas.

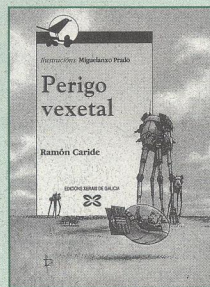
En "O futuro roubado" Said e Sheila caen por unha fenda do espacio-tempo e chegan a un tempo para eles pasado: o ano 2000. Terán que enfrentarse a poderosos grupos que, movidos por intereses económicos, non reparan nas desfeitas ecolóxicas e culturais que producen, sexa na Amazonia, sexa en Galiza.

Ramón Caride, biólogo, profesor de ensinanza secundaria e anteriormente premiado como narrador e poeta, entra na colección Merlín da man de dous personaxes, neno e nena (rapaz e rapaza) preocupados pola xusticia e o medio ambiente, de xeito que as súas aventuras xiran arredor de problemáticas ambientais de gran actualidade: os alimentos transxénicos, os riscos da enerxía nuclear, os impactos da produción de enerxía e as súas implicacións sociais. Ben construídos e de fácil lectura, os libros constitúen, ademais, un elemento motivador para despertar o interese da xente nova polas cuestións ambientais.

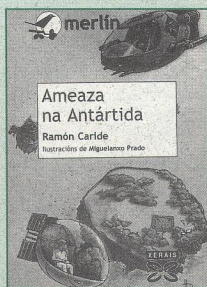
Autor: Ramón Caride • Ilustracións: Miguelanxo Prado
Colección Merlín (de 11 anos en diante) • Edicións Xerais de Galicia

O FUTURO ROUBADO
1ª edición: 2000
151 páxinas

PERIGO VEXETAL
1ª edición: 1995;
4ª edición: 1999
112 páxinas.

AMEAZA NA ANTÁRTIDA
1ª edición: 1997;
3ª edición: 2000
128 páxinas